

PORTRÉT MARIE TEREZIE

V našem povědomí žije představa Marie Terezie jako energické panovnice, která dala světu mnoho potomků, šířících moc a vliv habsburského rodu. Taková představa se nám většinou vybavuje při pohledu na její portréty, hojně zdobící místnosti našich zámků, z nichž na nás zhlíží majestátní postava vladařky v bílé paruce a atlasovém, bohatě zdobeném šatě. V učebnicích čteme o reformách, jimiž byla tato panovnice známá, o válkách, které vedla, avšak její soukromí zůstává utajeno. Jaký byl její soukromý a rodinný život bez legend a bez příkras?

Marie Terezie měla početnou rodinu. V rozmezí devatenácti let se jí narodilo šestnáct dětí. První- dceru- měla ve dvaceti letech, poslední- syna- přivedla na svět ve věku třiceti devíti let. Je samozřejmé, že se o děti starala celá řada služebnictva- kojné, komorné, vychovatelky, učitelé. Avšak přesto lze říci, že Marie Terezie se věnovala svým dětem daleko více, než bývalo zvykem u panovnických rodů. Její vztah k dětem a rodinné prostředí měly spíše charakter vztahů v měšťanské společnosti než ve vysokých dvorských kruzích, nebyla zde ona příslowecná škrobenost a chlad. Marie Terezie si na rodinném životě zakládala a ráda mezi dětmi pobývala. Její snaha vytvořit jim radostný, útulný domov narážela někdy ovšem na bariéru komorných a vychovatelů, kteří děti vlastně obklopovali téměř celý den. Panovnice vypracovávala přesné pokyny pro denní režim svých dětí- kdy se mají učit, kdy mají vstávat, jíst, odpočívat, spát. Hlavní váha starostí o dodržování těchto nařízení spočívala ale na služebnictvu. Marie Terezie sama měla přesně rozvržené povinnosti, byla pracovitá a řídila se stanoveným denním řádem. Vstávala brzy ráno a po krátké toaletě a po snídani navštívila děti, promluvila s jejich vychovateli. Pak se pilně věnovala vyřizování státních záležitostí. Čtyřikrát v týdnu konala porady se svými ministry.

Čas po obědě trávila Marie Terezie buď s dětmi, nebo se ráda sama procházela a ještě raději jezdila na koni. Kdysi se učila jezdit kvůli korunovaci v Uhrách a brzy se jí projížďky staly oblíbenou zábavou. A nejen projížďky. Marie Terezie dohlížela na chov a výcvik koní a měla ve Vídni svou konírnu a dvorní hřebčinec s velkým počtem koní. K dalším zálibám Marie Terezie patřil tanec, divadlo a hry. Všem těmto zálibám se věnovala při pobytu v Schönbrunnu a Laxenburgu, kam dvůr přesídlil na jaře a na podzim a kde se žilo ještě užším rodinným životem než ve dvorním hradě Hofburgu. Nebylo tu tolik upjatosti a ceremoniálů a každý se zde cítil volněji.

Manžel Marie Terezie František Štěpán miloval lov a v okolí Schönbrunu bylo zvěře hojně. Marie Terezie příliš lovu neholdovala a zúčastňovala se ho spíše kvůli svému manželovi. O to raději hrála karty nebo v kostky a dovedla vyhrát a prohrát značné sumy peněz. Na slavnosti a divadelní představení přicházela Marie Terezie v krásných šatech ze stříbrného brokátu a z modrého hedvábí a nosila šperky, které jí záviděla jistě nejedna žena. V napudrovaných vlasech jí zářivaly diamanty a jejími nejoblíbenějšími klenoty byly perly. Nosívala je rovněž ve vlasech, měla z nich zhotovené náramky a náhrdelník. A nákladné šaty a šperky ještě zdůraznily její půvab.

Jistě měl pravdu pruský ministr Podewils, který v roce 1746 napsal o Marii Terezii Fridrichu II.: „Je to opravdu krásná žena, majestátní, velké postavy, plného obličej, světlých vlasů, hlubokých modrých očí, jemné pleti, krásných ramen a rukou. Má půvabný hlas, je laskavá, zbožná, dobrosrdečná, smělá, velkorysá a štedrá.“ V době, kdy Podewils psal tuto zprávu, měla Marie Terezie již osm dětí.

MARIE TEREZIE- POTOMCI

Z šestnácti dětí bylo jedenáct dívek a pět chlapců. Skutečně dospělého věku se dožilo deset dětí, Marie Karolína zemřela ve čtyřech měsících, další Marie Karolína zemřela při narození. Marie Alžběta se dožila pouhých tří let, Johana Gabriela dvanácti, Karel Josef a Marie Josefa v šestnácti, oba zemřeli na neštovice. Nejvyššího věku dosáhla „druhá“ Marie Alžběta- šedesáti pěti let.

S většinou jejích dětí spojovalo Marii Terezii silné citové pouto. Okolnosti a postavení habsburského rodu s sebou ovšem nesly nezáviděníhodnou skutečnost, že její dcery leckdy sehrály na poli velké dynastické hry roli šachových figurek. Na city a svobodné rozhodování o vlastním životě byly brány jen malé ohledy, určující byly politicky výhodné sňatky, protože jediné ty mohly posílit a rozšířit moc vládnoucího vídeňského dvora. Snad proto byl osud většiny dcer Františka Štěpána a Marie Terezie poznamenán tragédiemi.

Ani synové to neměli úplně snadné. Postavení následníka trůnu bylo mimořádně zavazující a Josef ho bral od počátku velmi vážně. Také druhý následník měl být připraven pro případ, že by se prvorozenému něco stalo. Tuto pozici zastával nejprve Karel Josef a po jeho předčasné smrti Petr Leopold. Můžeme si představit rozlehlý habsburský dům plný dětí, chův, vychovatelů, domácích učitelů a služebnictva. Z rodinných obrazů číší úsměv a pohoda, ale je zřejmé, že v praxi muselo takové množství sourozenců doprovázet velké množství sporů. Přesto císař i císařovna své děti milovali. Je skoro s podivem, že při této starosti ještě našli čas plnit své vladařské povinnosti.

Synové Marie Terezie

Josef II.

Karel Josef

Leopold II.

Ferdinand Karel Maxmilián František

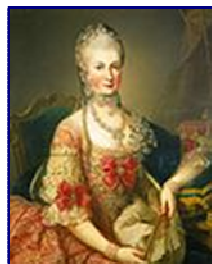

Dcery Marie Terezie

Marie Anna

Marie Kristina

Marie Alžběta

Marie Amálie

Johana Gabriela Marie Josefa

Marie Karolína Marie
Antoinetta

Zdroj:

SEDLMAYEROVÁ, MILENA. *Dějepis formou ukázek z krásné literatury*. 1. vyd. Olomouc: FIN, s. 135-138

SOMMER, JIŘÍ. Úspěchy i tragédie císařských dětí. *Živá historie*. Brno: Extra Publishing, s. r. o., 2009, říjnové číslo, s. 8-11, ISSN 1802-2278

http://www.google.cz/imgres?imgurl=http://www.goldendust.cz/wp-content/gallery/marie-terezie/marie-terezie-3.jpg&imgrefurl=http://www.goldendust.cz/marie-terezie-2086&usg=__MH6083j0mIUlqgedi9cQTy2kUag=&h=491&w=467&sz=28&hl=cs&start=3&zoom=1&tbnid=RBgt9RzpYAUAM:&tbnh=130&tbnw=124&ei=JXfPT8ToAsfktQbW6NiGCw&prev=/images%3Fq%3Dmarie%2Bterezie%26hl%3Dcs%26sa%3DX%26gbv%3D2%26tbn%3Disch&itbs=1

http://cs.wikipedia.org/wiki/Marie_Terezie

PORTRÉT MARIE TEREZIE- PRACOVNÍ LIST

- 1) Na základě úvodního textu doplň tabulku. K jednotlivým částem vyhledej v textu charakterové rysy.

CHARAKTERISTIKA	
VNĚJŠÍ POPIS (postava a obličej)	
CHARAKTEROVÉ VLASTNOSTI	
VZTAH K RODINĚ (děti a manžel)	
VZTAH K PRÁCI	
KONÍČKY A ZÁLIBY	
VZTAH K MÓDĚ	

- 2) Kolik potomků měla Marie Terezie?**
- 3) Jaké byly podle tebe důvody tak vysoké úmrtnosti dětí?**
- 4) Jaká byla hlavní role a úloha potomků Marie Terezie?**
- 5) Vyber si obrázek jednoho z potomků Marie Terezie a napiš podle něj popis osoby.**

PORTRÉT MARIE TEREZIE- PRACOVNÍ LIST (ŘEŠENÍ)

- 1) Na základě úvodního textu doplň tabulku. K jednotlivým částem vyhledej v textu charakterové rysy.

CHARAKTERISTIKA	
VNĚJŠÍ POPIS (postava a obličej)	Velká majestátní postava, plný obličej, světlé vlasy, hluboké modré oči, jemná pleť, krásná ramena i ruce, půvabný hlas
CHARAKTEROVÉ VLASTNOSTI	Laskavá, zbožná, dobrosrdečná, smělá, velkorysá, štedrá, inteligentní,...
VZTAH K RODINĚ (děti a manžel)	Věnovala se jim více, než bývalo zvykem, milující, starostlivá,...
VZTAH K PRÁCI	Pracovitá, zodpovědná, svědomitá, měla ráda řád,...
KONÍČKY A ZÁLIBY	Jízda na koni, tanec, divadlo, hry (karty a kostky),...
VZTAH K MÓDĚ	Honosné a bohatě zdobené šaty, šperky (diamanty a především perly), napudrované vlasy či paruka

- 2) Kolik potomků měla Marie Terezie?
16 potomků (jedenáct dívek a pět chlapců).
- 3) Jaké byly podle tebe důvody tak vysoké úmrtnosti dětí?
Špatná poporodní péče, nedostatečné znalosti v lékařství, neznalost léčby některých nemocí, špatná hygiena a s tím spojené šíření nemocí.
- 4) Jaká byla hlavní role a úloha potomků Marie Terezie?
U dcer byly určující výhodné politické sňatky, které by mohly posílit a rozšířit moc vládnoucí dynastie, a u synů příprava na pozici následníka trůnu.
- 5) Vyber si obrázek jednoho z potomků Marie Terezie a napiš podle něj popis osoby.
Individuální práce žáků.